

Raport

Forumi i Dytë i Ballkanit Perëndimor mbi Zhvillimin Ekonomik Rajonal dhe Lokal-FoRLED 2017

Më 1 dhe 2 dhjetor u zhvillua Forumi i Dytë i Ballkanit Perëndimor mbi Zhvillimin Ekonomik Rajonal dhe Lokal-FoRLED 2017, në qytetin e Vlorës, Shqipëri, në bregdetin e Adriatikut, për fat të keq nën rrethana të përmbytjeve.

Forumi mbledhi në sallën “Rilindja” të Universitetit Ismail Qemali të Vlorës njëzet e tetë folës nga 13 vende, ndër të cilat akademikë dhe studiues nga Shqipëria, Mbretëria e Bashkuar, Hungaria, Serbia, Kosova, Rumania, Italia, Belgjika, Holanda, Zvicra, Kroacia, Maqedonia dhe Franca.

Rektori i Universitetit Ismail Qemali të Vlorës, Prof. Roland Zisi [1], u uroi mirëseardhjen delegatëve të FoRLED 2017 si dhe shpjegoi përse Universiteti i Vlorës është përfshirë në këtë inisativë. Në vijim Znj. Luiza Hoxhaj [2], Drejtore Ekzekutive e CRLDS Albania, prezantoi rrugëtimin e FoRLED si dhe bëri një përmbledhje të programit dhe objektivave të FoRLED 2017. Forumi u nderua nga prania e zëvendësministrit shqiptar të Energjisë Z. Artan Shkreli [3] dhe ish-presidentit të Komitetit Ekonomik dhe Social European dhe anëtarit të nderit të AER-it, z. Henri Malosse [4]. Forumi u organizua nga Qendra për Studime të Politikave Evropiane për Zhvillimin Rajonal dhe Lokal në bashkëpunim me Akademinë Evropiane të Rajoneve, Universitetin Ismail Qemali të Vlorës, Këshillin Rajonal të Qarkut Vlorë, Bashkinë Vlorë, Qendrën Rinore Rajonale të Vlorës dhe u zhvillua nën patronazhin, mbështetjen dhe bashkëpunimin strategjik të shumë

organizatave ndërkombëtare, europiane dhe të Ballkanit Perëndimor si OECD, Ersa, RSA, Rrjeti i Ballkanit Perëndimor etj.

Edicioni 2017 u mbështet nga Qeveria e Flamandre, Belgjikë dhe Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës së Shqipërisë nën kujdesin e Ministrit Damian Gjijnuri. Është merita e zonjës Luiza Hoxhaj, Presidente e Qendrës për Studime të Politikave Evropiane për Zhvillimin Rajonal dhe Lokal që ka mbledhur këtë grup të fortë folësish dhe ka bindur sponsorët dhe komitetin akademik të lartpërmendur si dhe ka zhvilluar e moderuar përmbajtjen këtyre dy ditëve të frytshme.

Është kënaqësi të japim raportin dhe mendimet rreth ideve dhe rezultateve të këtij forumi dhe konkluzionet dhe veprimet që duhet të kryejë FoRLED në vitin e ardhshëm.

Preokupimet dhe qëllimet kombëtare

Duhet të fillojmë së pari në nivel kombëtar. Dr. Elena Miteva, Këshilltare e Lartë në Divizionin e Evropës Juglindore të OECD [5] dha një pasqyrë të asaj që OCDE konsideron si preokupime të qeverive në të gjitha ekonomitë në zhvillim. Fushat e politikave mbulojnë një sërë çështjesh si: ekonomi, këshilla dhe standarde globale, Konkurrenca, Teknologjia, bujqësia, energjia, sipërmarrja, çështjet sociale, shkenca, arsimit, çështjet financiare, taksat, shëndeti, mjedisi, ekuilibri i punës dhe i jetës , kundër korrupsionit, tregtisë dhe punësimit. OCDE si dhe G-20 këmbëngulin në këshillat e tyre për t'i kombinuar këto preokupime *me qëllimet e tyre për zhvillim të qëndrueshëm të cilat janë*: rritja gjithëpërfshirëse, gjinia, klima dhe rritja, aftësitë, inovacioni dhe ekonomia dixhitale, bujqësia, zhvillimi, tregtia dhe investimet, financimi për investime, punësimi për politikën sociale, korniza nga rritja e qëndrueshme dhe e balancuar, energjia, mjedisi dhe rritja e gjelbër, taksimi, reforma e sektorit financiar, anti-korrupsioni. Në këtë kontekst disa folës të tillë si Henri Malosse [4] u lutën për një bashkëpunim midis të gjitha vendeve të vogla rreth detit Adriatik dhe Jon. Janë vendosur disa iniciativa.

OCDE vuri në dukje në Programin e Veprimit GREEN në Evropën Lindore, Kaukazin dhe Azinë Qendrore dhe BE-ja ka rinovuar planin e saj strategjik në EUSAIR, Strategjinë e BE-së për rajonin e Adriatikut dhe Jonit. Kjo strategji [6] u paraqit në

Parlamentin Europian më 8 nëntor. Për fat të keq, Kosova dhe Maqedonia nuk janë përfshirë në këtë plan të ri strategjik. Është e trishtueshme që motivet nacionaliste të vendeve të tjera në Ballkan janë në gjendje të shantazhojnë edhe Bashkimin Evropian. Nga ana tjetër, kjo nuk duhet të parandalojë rajonet për të bashkëpunuar në programe ndërkufitare. Ne do ta trajtojmë më tej përmbajtjen e këtij plani veprimi.

Përfshirja lokale dhe rajonale

Shumica e folësve u shprehën për një angazhim qeveritar kombëtar, me implikime financiare, për të siguruar hapësirën e nevojshme të manovrimit për autoritetet rajonale dhe lokale, duke mos i konsideruar ato si një kërcënim, por si një nivel autoriteti me qëllime dhe detyra specifike. Shqipëria është nën efektin e një riorganizimi territorial me më pak komunave dhe me më shumë pushtet dhe në më pak rajone, me më pak fuqi dhe detyra më të përcaktuara. *Ky riorganizim i vendit në më pak autoritete lokale dhe rajone është për t'u duartrokitur, sepse ajo tenton të përdorë më mirë buxhetet dhe synon një organizim më efikas të detyrave që duhet të ekzekutohen. Por është e rëndësishme që përgjegjësitë që i atribuohen nivelit rajonal dhe lokal duhet të merren seriozisht.* Shembujt maqedonas të paraqitur nga ambasadori maqedonas i RSA, dr. Marjan Nikolov [7], treguan qartë se qeveritë qendrore kanë frikë të delegojnë përgjegjësitë në një nivel më të ulët dhe të harrojnë t'i sigurojnë ato fondet e nevojshme të parashikuara nga ligji.

Për më tepër, gjatë periudhës kalimtare në Shqipëri, gjërat nuk duhet të ndalen për shkak të riorganizimit të administratave publike. **Në nivel rajonal dhe lokal, thelbi qëndron në kolonën e punësimit të aktorëve të ndryshëm socialë dhe ekonomikë në këtë fushë nëpërmjet një ndërtimi të spirales së katërfishtë (quadruple helix).** Në fjalën e saj, dr. Blerina Brami [8], nga Universiteti i Padovës, u shpreh për një *dialog midis autoriteteve, universiteteve dhe botës së biznesit.* Por gjithashtu vuri në dukje se ky dialog në Itali nuk ishte i lehtë për t'u vendosur. [9] Dr. Luigi A. Dell'Aquila, Drejtor Shkencor i Fondacionit Calabria Roma Europa, Italia *këmbënguli gjithashtu në bashkëpunimin midis botës akademike dhe të*

biznesit dhe ofroi shembuj të projekteve të zhvillimit social nga rajoni i Kalabrisë në Itali.

[10] *Mendimi dhe përfshirja e aktorëve lokalë janë shumë të rëndësishëm në zhvillimin e rajoneve më pak të favorizuara.* Dr. Irena Đokić nga Universiteti i Zagrebit prezantoi Grupet Lokale të Veprimit (GLV) për zhvillimin e zonave rurale në Kroaci, duke pasur si qëllim një implementim integral të kohezionit ekonomik dhe social.

[11] Në prezantimin e tij rreth ekonomisë qarkulluese [12], Drs. Louis Delcart i Universitetit të Lirë të Brukselit dhe anëtar i bordit të AER-AER, *këmbënguli për një përfshirje më të shpejtë të brezit të ri në vendet e Ballkanit, sepse ata mendojnë në terma të rinj.* Ata janë më pak të interesuar për çështjet e një ekonomie tradicionale dhe të bujqësisë, *por zgjedhin me vendosmëri për ekonominë dixhitale, sepse ata janë shumë më të njohur me të dhe janë të vetëdijshëm gjithashtu se ata mund të luajnë në një fushë të barabartë të lojës me pjesën tjetër të botës.* Disiplina si interneti e gjërave (IoT), shtypja 3D, zhvillimi i aplikacioneve, ekonomia qarkulluese, zhvillimi i energjisë lokale, ndarja e ekonomisë, kujdesi i moshuar në shtëpi e.a. janë fusha të njohura për ta, ndërsa krijuesit e strategjisë në partitë politike janë më pak të vetëdijshme për të. *Për më tepër, shumë prej këtyre disiplinave kërkojnë investime të kufizuara dhe prandaj janë të arritshme për fillimin e bizneseve të reja.* [13] Rinia ka një rol të rëndësishëm për të luajtur, sepse ata janë më pak të njëanshëm nga mentaliteti i mëparshëm komunist nga lart-poshtë. *Për më tepër, sipas folësit, shkalla e lartë e papunësisë së të rinjve duhet të trajtohet nga vetëpunësimi dhe nga iniciativat e zhvillimit lokal.* Arsyeja pse ai propozoi temën e ekonomisë qarkulluese ishte për shkak të mundësive që paraqet disiplina për fillimet dhe përfitimin që mund t'i japë gjithë komunitetit. Në një fjalim të veçantë, znj. Madi Sharma, kryetare e konsultativit BE-Maqedoni Komiteti i KESE, u shpreh për përfshirjen e grave në vende të kualifikuara dhe në politikë për shkak të besnikërisë, besueshmërisë dhe krijimtërisë në baza barazie si edhe në trajtim si në numra.

Prioritetet rajonale

Në prezantimin e saj, Dr. Irena Đokić nga Universiteti i Zagrebit, *këmbënguli në rolin e autoriteteve rajonale si vëzhgues dhe nxitës të preferencave jetësore të popullsisë*. [14] Këto mund të rifillojnë në tri kategori: *preferencat e banimit, lëvizshmërinë dhe aksesin dhe ofrimin e shërbimeve publike*. Kjo lëndë e fundit vëzhgoi një zgjerim të zonave urbane në ato rurale, një lidhje më të mirë të transportit me shërbimet në rajon dhe një qasje më të mirë në burimet e rëndësishme të njohurive, duke u mundësuar familjeve të kënaqin preferencat e tyre konsumatore. Ajo gjithashtu tregoi se në shumicën e vendeve evropiane, si në atë Perëndimore, Qendrore ashtu edhe në Evropën Lindore ka përparësi thelbësisht të ndryshme midis qyteteve dhe zonave rurale dhe që kërkojnë për prioritetet e ndryshme dhe një qasje tjetër. **Një qasje rajonale dhe lokale është, pra, e rëndësishme kur bëhet fjalë për stimulimin e jetesës në Evropë.**

Shoqëria civile Një nga shtyllat e një zhvillimi të suksesshëm si në vendet në zhvillim ashtu edhe në ato të zhvilluara, është prania e një shoqërie civile të mirëfilltë. Shkaku i elasticitetit të rajoneve me më pak potencial ka qenë prania në rajonin e një shoqërie civile dinamike. Nga shoqëria civile ne kuptojmë në Evropën Perëndimore në radhë të parë: dhomat e tregtisë, organizatat e punës, organizatat e punëdhënësve, organizatat kulturore, organizatat e kujdesit shëndetësor, universitetet dhe kolegjet e fakulteteve teknike dhe shtypi. Dr. Marjan Nikolov, president i Qendrës për analiza ekonomike, na tha se realiteti në Evropën Lindore është ndryshe. Organizatat e shoqërisë civile në Evropën Lindore bazohen në statutin ligjor të organizatës, që duhet të jetë një organizatë jofitimprurëse. Të gjitha organizatat e lartpërmendura, të cilët përbëjnë shtyllën e "fuqisë së katërt" të Evropës Perëndimore, janë organizata publike dhe prandaj nuk janë përfshirë në listë. Konsulentët amerikanë, të cilët kanë ngritur sistemin, kanë numëruar koka, jo të kënaqur, kur kanë përcaktuar fuqinë dhe ndikimin e shoqërisë civile në vendet evropiane postkomuniste. Kjo e bën që shumica e organizatave "jofitimprurëse" janë ngritur nga partitë politike për të ndikuar në opinionin publik. Prandaj nuk synon të bashkëpunojë, përkundrazi. Kjo nuk do të thotë se nuk merren iniciativa: · Znj. Mirela Koci, Drejtore Ekzekutive në AULEDA në Shqipëri, përshkruan nisma të vogla [15], duke mundësuar kompaninë fillestare (start up-et) dhe organizatat për të krijuar punësim të qëndrueshëm.

Qasja ishte poshtë-lart, duke kërkuar mundësi dhe për një treg. · Vuk Velebit, një gazetar serb, përshkroi ndikimin e një gazete elektronike "Ballkani European Perëndimor" [16] duke trajtuar integrimin evropian dhe tema të tjera të lidhura me BE në Ballkanin Perëndimor. Ballkani Perëndimor Evropian është një portal i cili fokusohet në vendet e Ballkanit Perëndimor dhe raporton mbi zhvillimin e politikës së zgjerimit të BE. Portali u nis në 2014 nga Qendra për Politikë Bashkëkohore. Duke qenë i pavarur, portali ishte në gjendje të trajtojë subjektet pa ndërhyrjen e burimeve nacionaliste dhe kishte një ndikim të vërtetë në opinionin publik.

Dr. Reinhard Eichweber, anëtar i EAR-AER, me një specialitet në psikiatri dhe një përvojë e rëndësishme në Rumani, bëri një ndërhyrje në integrimin e pacientëve me çrregullime psikiatrike dhe infrastrukturën që garanton trajtimin e udhëzimeve, në problemet e emergjencës si infarkt miokardi - infarktohet në tru - në të cilën nuk duhet humbur kohë. *Ai trajtoi në këtë mënyrë dallimet e shërbimit shëndetësor në qytete dhe fshatra dhe u lut për një qasje strategjike pa dyfishim në këtë drejtim. Avokimi për udhëheqjen lokale dhe rajonale Qasja rajonale me autoritetet e saj rajonale dhe lokale krijon në anën tjetër një nevojë për nevojat lokale dhe rajonale. Kryetarët dhe guvernatorët nuk duhet të jenë ideologë. Ata duhet të jenë intelektualë praktikë. Ata duhet të kenë aftësinë për të bashkërenduar dhe bashkërenduar aktorët dhe duhet të dinë të mobilizojnë resurset lokale nga poshtë. Kjo kërkon një profesionalizëm të ri. Në anën tjetër, nga aktorët vendorë institucionalë kërkohet aftësia për të bashkëpunuar në inicimin dhe zhvillimin e rrugëve të përbashkëta të zhvillimit që mobilizojnë resurset lokale dhe ekspertizën. [17] Programi i kohezionit Evropian këmbëngul në krijimin e një niveli themelor dhe të një niveli të ndërmjetëm, duke marrë parasysh përfitimet e qasjes rajonale. [18] Por realiteti tregon se shumë kryebashkiakë dhe guvernatorë i qëndrojnë mjeteve të thjeshta kur bëhet fjalë për trajtimin e problemeve rajonale dhe lokale si papunësia ose administrimi i migrantëve. Inovacioni dhe kreativiteti vijnë shpesh nga burime të tjera sesa nga politikanët apo politikantët e tyre dhe këto të fundit nuk janë të gatshëm të eksperimentojnë me metodologjitë e reja.*

Temat që kërkojnë një përfshirje rajonale

Disa tema janë në evolucion dhe kërkojnë më shumë vëmendje nga autoritetet lokale dhe rajonale.

Planifikimi hapësinor është një.

Shqipëria ka një plan strategjik që prej një viti. Mungon duke u mbështetur me të dhëna, është më i bazuar në një analizë SWOT por ka meritë të ekzistojë. Por ajo duhet të plotësohet në nivel rajonal dhe duhet të riaftësohet. Për shembull, strategjia rajonale e Vlorës është modifikimi i qëllimit të portit të saj nga transporti i mallrave në transportin e personave. Por plani strategjik kombëtar dëshiron të bëjë Vlorën qendrën logjistike të rajonit të Shqipërisë. Plani rajonal i rajonit të Vlorës ndalon anijet e mëdha të peshkimit nga zonat e saj të peshkimit, por do të shohin shumë anije turistike në port që kalojnë zonat e peshkimit të brishtë për shkak të mundësisë së transportit të personave dhe promovimit të turizmit.

Sa i përket planifikimit hapësinor, politika e mëparshme e Shqipërisë krijoi një problem të pazgjidhshëm: shtëpitë kudo pa leje ndërtimi, pa kanalizime dhe pa furnizim me energji elektrike. Kjo situatë ka një ndikim në të ardhmen turistike të vijës bregdetare, por edhe në elasticitetin e vendit që përballet me ndryshimet klimatike në përgjithësi. [20] Ka një nxitje të fortë për planifikimin hapësinor në makro dhe mikro-nivel dhe për të kufizuar dhe monitoruar lejet e ndërtimit. Toka duhet të mbrohet, ndërtimet duhet të jenë të densifikuara në lokacione të veçanta, bizneset duhet të vendosen në zona industriale, në afërsi të zonave të popullsisë, në mënyrë që të minimizohet ndikimi i transportit të makinave.

Ekonomia në përgjithësi dhe ekonomia e gjelbër në veçanti është si tema e dytë për të promovuar në mënyrë profesionale. Plani i veprimit i EUSAIR, duke mbledhur iniciativa në shumicën e vendeve të Ballkanit Perëndimor, fokusohet në rritjen e kaltër, cilësinë e mjedisit, turizmin e qëndrueshëm dhe lidhjen e rajonit.

[21] Rajonet dhe qytetet janë të ftuara për të dalë me ide dhe për të marrë pjesë në këtë sipërmarrje në të cilën BE po kontribuon financiarisht. Rritja e kaltër përqendrohet në peshkimin dhe akuakulturën dhe në qeverisjen dhe shërbimet detare dhe detare. Temat që tashmë janë të pranishme në fushën rajonale

shqiptare [22]. Aspekti "lidhja e rajonit" trajton transportin detar por gjithashtu transportin intermodal në brendësi. Vërejmë tashmë disa zhvillime të autostradave dhe lidhjeve autostradë nga deti në brendësi të planifikuar nga o.a. qeveria shqiptare, duke pritur mjetet e financimit të PPP. Rrjeti i Energjisë TAP konsiderohet gjithashtu në këtë kuadër. Ne gjithashtu vërejmë një numër iniciativash për turizmin e qëndrueshëm, me një ofertë të larmishme dhe një menaxhim të përgjegjshëm. Sidoqoftë, problemi i këtyre iniciativave është një rast nëse ato nuk janë të koordinuara nga një autoritet rajonal. Kjo pastaj çon në restaurime të bukura të ndërtesave historike dhe pasurive të tjera pa ndërtuar infrastrukturën për ta arritur atë, ose pa sinjalizime që u mundëson turistëve të gjejnë rrugën e saj. Dhe sigurisht jo, duke ofruar atë në telefonin e tij të mençur, përmes një aplikacioni, informacionin që ai ka nevojë për të shijuar vizitën e tij.

Autoritetet rajonale kanë patjetër një rol si koordinator për të luajtur në këtë drejtim. Jo vetëm në monitorimin e kushteve për dhënien e çmimeve dhe yjeve të cilësisë në hotele në baza të rregullta, por edhe për të ruajtur infrastrukturën drejt lokacioneve turistike në një gjendje të mirë.

Dr. Stanislav Shmelev, drejtor i "Mjedisit të Evropës", Oksford, Britani e Madhe dhe ligjërues i ftuar në Universitetin e Edinburgut [23] bëri një prezantim të vlerësuar mbi ndikimin e ekonomisë së gjelbër në të gjitha vendet evropiane. *Pikëpamja e tij ishte se ekonomia e gjelbër kërkon një fokus të kërkimit shkencor në mënyrë që politikëbërësit të mund të ndërtojnë mbi shifrat përkatëse. Shifrat duhet të jenë identifikimi shumëdimensional, si dhe prioritetet mjedisore, prioritetet sociale, prioritetet e zgjuara ekonomike.*

Drs. Louis Delcart, anëtar i bordit të AER-AER, vazhdoi me një prezantim praktik të aplikacioneve në ekonominë qarkulluese dhe ndikimin që mund të ketë në punësim. Ndjenja e tij është se zbatimi i teorisë së ekonomisë së gjelbër dhe ekonomisë qarkulluese kërkon një mendim të vendosur dhe se ky grup i mendimeve është tashmë i pranishëm në mesin e brezit të ri, por që ekziston një boshllëk i brezave.

Megjithatë, fillimi i momentit është me siguri i pranishëm. Ekonomia qarkulluese është pra një nga drejtimet që mund të merren në konsideratë me qëllim të

zgjdhjes së problemit të papunësisë, por kërkon përfshirjen e autoriteteve rajonale, si dhe të shoqërisë civile tradicionale dhe të shtypit, si drejtues dhe inkurajues për promovimin e mundësive brenda botës së biznesit. [24] Në të njëjtën kuadër ekonomik, Dipl.Ing. Nelu Neacsu, president i EAR-AER dha një pasqyrë të aplikacioneve kryesore si Uber, Skype, WhatsApp, AirBNB, Amazon që përdoren në mbarë botën dhe këmbëngulën për përdorimin më të madh të saj në Shqipëri. Ky zhvillim në mbarë botën provokoi edhe krijimin e aplikacioneve në Shqipëri, si Ghirafa.com, 100 oferta, Manoolia ose Autobox. Ai tregoi gjithashtu sektorët kryesorë në Shqipëri ku aplikacionet mund të jenë të dobishme, siç janë qeveria, taksat dhe shërbimet publike, shëndetësia, turizmi, bankat dhe ekonomia ndarëse.

Një sektor i rëndësishëm që pritet të jetë subjekt i një ndryshimi të rëndësishëm në qasjen është sektori i energjisë. Edhe pse Shqipëria disponon me shumë mundësi për ndërtimin e hidrocentraleve dhe arritjen e një statusi neutral ndaj karbonit, çdo politikan duhet të jetë i vetëdijshëm për zhvillimet e qarqeve të tjera të ripërtëritshme të energjisë, të tilla si energjia e erës dhe diellit, që do t'u mundësojë familjeve dhe kompanitë e vogla për t'u bërë konsumatorë të pavarur të energjisë, veçanërisht kur bateritë bëhen mjaft të fuqishme për të mbiproduar të aksioneve për një periudhë të mëvonshme të ditës ose javës. Dr. Stephan Ressler, anëtar i bordit të AER-AER dhe specialist i energjisë, trajtoi temën gjatë konferencës. [25] Është e qartë se autoritetet rajonale duhet të përfshihen në këtë qasje të re të shpërndarjes së energjisë, edhe nëse autoritetet kombëtare e konsiderojnë atë si një kërcënim për burimet e të ardhurave tatimore dhe kanë frikë nga ndërprerjet e energjisë për shkak të shpërndarjes së paorganizuar të energjisë.

Së fundmi, gjithëpërfshirja, bashkëkrijimi i qyteteve dhe rajoneve, hartimi i strategjive përkatëse, për përfshirjen e gjithë aktorëve prezent në territor, si një proces i komplikuar në nivel trasversal dhe horizontal, i cili kërkon dije dhe bashkëpunim, ishin pjesa themelore e prezantimit të Znj. Luiza Hoxhaj [27]. Një shembull praktike të mirë do të paraqitej nga hulumtuesi i Universitetit Teknologjik të Budapestit Daniel Balizs [28].

Koha për diskutim

Objektivi kryesor i Forumit ishte promovimi i një qasjeje evropiane në zhvillimin rajonal dhe lokal përmes promovimit të shkëmbimit të ideve, reflektimeve dhe perspektivave dhe inkurajimit të akademikëve për të mbledhur informacion më të plotë mbi çështjet e "botës reale". Ai synonte në këtë mënyrë të ndikonte në politikëbërësit për të përdorur atë që del nga debati akademik dhe inkurajon qytetarët dhe shoqërinë civile që të luajnë një rol aktiv në jetën shoqërore, politike, ekonomike dhe shkencore duke u siguruar atyre mjete për një të ardhme më të mirë të përbashkët në Vendet e Ballkanit Perëndimor. Forumi pritet të kontribuoj në një kuptim më të mirë të perspektivave të zhvillimit ekonomik rajonal dhe lokal në hartimin, monitorimin dhe zbatimin e politikave përkatëse dhe për të prodhuar një sërë rekomandimesh për të përmirësuar kapacitetet territoriale. Në muajin e ardhshëm do të publikohet një botim i të gjitha fjalimeve dhe prezantimeve të PowerPoint-it, duke bërë të mundur që studiuesit, por edhe hartuesit e politikave dhe vullnetarët e shoqërisë civile të reflektojnë mbi të dhënat dhe vëzhgimet dhe të nxjerrin konkluzione për një plan veprimi të përmirësuar.

www.crls.org

[1] Prof. Roland Zisi, Rektor i Universitetit Ismail Qemali të Vlorës, Fjalim: youtube, CRLDS Albania, FoRLEd 2017, Sesioni i Hapjes.

[2] Luiza Hoxhaj, Drejtore Ekzekutive e CRLDS Albania, Prezantimi i FoRLEd 2017, prezantimi me gojë, 1 dhjetor 2017, Vlorë (youtube, CRLDS Albania, FoRLEd 2017, Sesioni i Hapjes/Inagural).

[3] Z. Artan Shkreli, Zv/Minister i Infrastruktues dhe Energjise, Shqiperi, prezantimi me gojë, 1 dhjetor 2017, Vlorë (youtube, CRLDS Albania, FoRLEd 2017, Sesioni i Hapjes/Inagural).

[4] Henri Malosse, President i 30-të i Komitetit të Ekonomisë dhe Çështjeve Sociale, BE, Anëtar Nderi i Akademisë Evropiane të rajoneve EAR-AER, - "Avantazhet e qasjes së zhvillimit lokal të udhëhequr nga komuniteti", prezantimi

me gojë, 1 dhjetor 2017, Vlorë (youtube, CRLDS Albania, FoRLEd 2017, Sesioni i Hapjes/Inagural).

[5] Elena Miteva, Duke punuar krah për krah me Ballkanin Perëndimor, prezantim në PowerPoint , më 1 dhjetor 2017, Vlorë (youtube, CRLDS Albania, FoRLEd 2017, Sesioni i Hapjes/Inagural).

[6] <http://www.adriatic-ionian.eu/component/edocman/34-action-plan-eusair>
Pdf

[7] Dr. Marjan Nikolov, Ambasadori i RSA dhe anëtar i CEPS ENGAGE Fellowship, kryetar i Qendrës për analiza ekonomike, Docent në Universitetin Sllav Ndërkombëtar në Maqedoni: "Rajonet në Maqedoni: përcaktuesit e pjesëmarrjes së OShC-ve në agjendën e politikave rajonale".

[8] Dr. Blerina Brami, NJOHURIA E PËRGJITHSHME: NGA UNIVERSITETI NË TERRITOR, prezantimi i datës 2 dhjetor 2017 në Vlorë, Shqipëri

[9] Luigi A. Dell'Aquila, Menaxhimi i Dijes dhe Kapitali Intelektual, prezantimi i datës 1 Dhjetor 2017 në Vlorë, Shqipëri

[10] Dr. Irena Dakic, Politika Kombëtare Rajonale, Korniza për Zhvillimin e Zonave Urbane dhe Rurale, prezantimi i datës 1 Dhjetor 2017 në Vlorë, Shqipëri

[11] Drs. Louis Delcart, NGA EKONOMIA E RRUGËVE NË INTERNET TË CILËVE: MUNDËSI TË REJA PËR ZHVILLIM RAJONAL, <https://lodelcar.tumblr.com/post/Louis-Delcart>, Drejt një ekonomie qarkulluese, prezantim në datën, 2 dhjetor 2017 në Vlorë, Shqipëri

[12] Madi Sharma, Angazhimi i grave dhe i të rinjve si nxitës ekonomik për rritjen ekonomike, prezantimi i datës më 1 dhjetor 2017, në Vlorë.

[13] Dr. Irena Đokić, Politika Kombëtare Rajonale, Korniza për Zhvillimin e Zonave Urbane dhe Rurale, prezantim në PowerPoint, 1 Dhjetor 2017 në Vlorë, duke cituar Nordregio, 2012: Menaxhimi i Cilësisë së Jetës në Kontekstin e Ndërveprimit Urban-Rural

[14] Louis Delcart : Roli i shoqërisë civile si motor për zhvillimin rajonal
<https://lodelcar.tumblr.com/post/150068173340/the-role-of-civil-society-as-engine-for-regional>

[15] Mirela Koci (AULEDA) , Agjencitë e Zhvillimit Ekonomik Lokal: Mjetet efektive për zhvillim ekonomik rajonal dhe lokal, prezantim në PowerPoint, 1 dhjetor 2017 në Vlorë.

[16] <https://europeanwesternbalkans.com/about/>

[17] Dr. Blerina Brami, VLERËSIMI I NJOHURIVE: NGA UNIVERSITETI NË TERRITOR, prezantimi në PowerPoint 2 dhjetor 2017 në Vlorë, Shqipëri

[18] <https://lodelcar.tumblr.com/post/139603577600> / zhvillim-ekonomi-dhe-punësim-përmes-a

[19] Arch.Dean Fushekati: Cilat janë shanset për një qytet apo një rajon brenda planeve kombëtare të urbanistikës të lëshuara nga qeveria shqiptare ?, prezantim në datën 1 dhjetor në Vlorë .

[20] Nga 30 nëntori deri më 2 dhjetor 2017, të gjithë vijën bregdetare midis Durrësit dhe Vlorës përsuan nga stuhitë dhe përmytjet. Ushtria shqiptare duhej të evakuonte ujën nga autostrada bregdetare dhe nga prapa digave për të lehtësuar presionin.

[21] <http://www.adriatic-ionic.eu/component/edocman/34-action-plan-eusair-pdf>

[22] Prof. Asoc. Rigers Bakiu: Integrimi i Qëndrueshëm i Peshkimit të Marikulturës dhe Artizanatit në afërsi të Zonës së Mbrojtur Detare Karaburun-Sazani, prezantim në PowerPoint më 2 dhjetor, Vlorë

[23] Stanislav Shmelev, Analiza e Qëndrueshmërisë Multidimensionale, prezantim në PowerPoint, 1 dhjetor 2017, Vlorë

[24] Louis Delcart, Drejt një ekonomie qarkulluese, prezantimi në PowerPoint, 2 dhjetor, Vlorë

[25] Stephan Ressler, Zhvillimi i rrjeteve të mençura për energji të rinovueshme me një qasje rajonale: praktikat më të mira dhe perspektivat, prezantimi me gojë, 1 dhjetor 2017, Vlorë

[26] Dr. Edlira Titini, Universiteti i Durrësit Aleksander Moisiu. "Roli i Diplomacisë Ekonomike në funksion të zhvillimit ekonomik të Shqipërisë dhe rritjes së peshës politike në rajonin e Ballkanit Perëndimor", prezantim narrativ më 2 dhjetor 2017.

[27] Luiza Hoxhaj, Drejtore Ekzekutive e CRLDS Albania, "Potenciali i Bashkëkrijimit për Qytetet e Qëndrueshme dhe Zhvillimi i Qëndrueshëm - Krijimi i Qyteteve dhe Rajoneve të Përbashkëta dhe Bashkëpunuese", prezantim në PowerPoint më 2 dhjetor 2017.

[28] Daniel Balizs, Hulumtues, Universiteti i Teknologjisë dhe Ekonomisë në Budapest / Bela Gergely, Danurb Menaxhere e Projektit, Universiteti i Teknologjisë dhe Ekonomisë: "DANURB - Ndërtimi i një rrjeti rajonal përmes bashkëpunimit kulturor midis Evropës Qendrore dhe Ballkanit Perëndimor" prezantim në PowerPoint më 2 dhjetor 2017.